Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (piektā palāta)

2016. gada 2. jūnijā*

Valsts pienākumu neizpilde — Gaisa transports — Regula (EEK) Nr. 95/93 — Laika nišu piešķiršana Eiropas Savienības lidostās — 4. panta 2. punkts — Koordinatora neatkarība — "Ieinteresētās puses" jēdziens — Lidostas vadības dienests — Funkcionāla nodalīšana — Finansēšanas sistēma

Lieta C-205/14

par prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi atbilstoši LESD 258. pantam, ko 2014. gada 24. aprīlī cēla

Eiropas Komisija, ko pārstāv *P. Guerra e Andrade* un *F. Wilman*, pārstāvji,

prasītāja,

pret

Portugāles Republiku, ko pārstāv *L. Inez Fernandes* un *V. Moura Ramos*, pārstāvji,

atbildētāja.

TIESA (piektā palāta)

šādā sastāvā: ceturtās palātas priekšsēdētājs T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], kas pilda piektās palātas priekšsēdētāja pienākumus, tiesneši D. Švābi [*D. Šváby*] (referents), A. Ross [*A. Rosas*], E. Juhāss [*E. Juhász*] un K. Vajda [*C. Vajda*],

ģenerāladvokāts: P. Mengoci [*P. Mengozzi*],

sekretāre: M. Ferreira [*M. Ferreira*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2015. gada 11. jūnija tiesas sēdi,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2015. gada 17. septembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Savā prasības pieteikumā Eiropas Komisija lūdz Tiesu konstatēt, ka, nenodrošinot laika nišu koordinatora funkcionālu un finansiālu neatkarību, Portugāles Republika nav izpildījusi savus pienākumus saskaņā ar Padomes 1993. gada 18. janvāra Regulas (EEK) Nr. 95/93 par kopīgiem

* Tiesvedības valoda – portugāļu.

noteikumiem attiecībā uz laika nišu piešķiršanu Kopienas lidostās (OV 1993, L 14, 1. lpp.) 4. panta 2. punktu, kas grozīta ar 2009. gada 18. jūnija Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 545/2009 (OV 2009, L 167, 24. lpp.) (turpmāk tekstā – "Regula Nr. 95/93").

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

2 Regulas Nr. 95/93 preambulas otrā, piektā, sestā, astotā un desmitā apsvēruma redakcija ir šāda:

"[..] laika logu [nišu] piešķiršanai pārslogotajās lidostās būtu jāpamatojas uz neitrāliem, pārskatāmiem un nediskriminējošiem noteikumiem;

[..]

[..] dalībvalstij, kas atbild par koordinēto lidostu, būtu jānodrošina tāda koordinatora iecelšana, par kura neitralitāti nebūtu jāšaubās;

[..] informācijas caurskatāmība [pārskatāmība] ir objektīvas laika logu [nišu] piešķiršanas procedūras nodrošināšanas būtisks elements;

[..]

[..] Kopienas politika ir veicināt konkurenci un aktivizēt ienākšanu tirgū, [..] šiem mērķiem nepieciešams sniegt drošu atbalstu aviosabiedrībām, kas plāno uzsākt darbības maršrutos Kopienas teritorijā;

[..]

[..] vajadzētu būt arī noteikumiem, kas ļautu jaunām sabiedrībām ienākt Kopienas tirgū."

3 Minētās direktīvas 2. pantā ir sniegtas šādas definīcijas:

"a) "laika niša" ir koordinatora atbilstīgi šai regulai izdota atļauja lietot visu to lidostas infrastruktūru, kas vajadzīga, lai apkalpotu gaisa satiksmes līniju koordinētajā lidostā konkrētajā dienā un laikā nolaišanās vai pacelšanās nolūkā, kā to iedala koordinators atbilstīgi šai regulai;

[..]

g) "koordinēta lidosta" ir ikviena lidosta, kur aviosabiedrībai vai jebkuram citam gaisa kuģa ekspluatantam jāsaņem laika niša no koordinatora, lai paceltos vai nolaistos, izņemot valsts lidojumus, avārijas nolaišanos un humānās palīdzības lidojumus;

[..]

j) "lidostas vadības dienests" ir dienests, kam saskaņā ar valsts normatīvajiem aktiem ir uzdevums, kopā ar citām darbībām vai citādi, vadīt un pārvaldīt lidostas infrastruktūras, kā arī koordinēt un kontrolēt dažādo attiecīgajā lidostā vai lidostu sistēmā esošo uzņēmēju darbību;

[..]."

4 Šīs pašas regulas 4. pants "Sarakstu koordinators un koordinators" ir formulēts šādi:

"1. Dalībvalsts, kas atbildīga par [..] koordinēto lidostu, nodrošina kvalificētas fiziskas vai juridiskas personas iecelšanu par [..] koordinatoru [..], iepriekš apspriežoties ar aviosabiedrībām, kas regulāri lieto lidostas pakalpojumus, tās pārstāvošajām organizācijām, lidostas vadības dienestu un koordinācijas komiteju, ja tāda pastāv. Vienu un to pašu [..] koordinatoru var iecelt vairāk nekā vienai lidostai.

2. Dalībvalsts, kas atbildīga par [..] koordinēto lidostu, nodrošina

[..]

b) koordinatora neatkarību koordinētajā lidostā, funkcionāli nodalot koordinatoru no jebkuras konkrētas ieinteresētās puses. Koordinatora darbību finansēšanas sistēma ir tāda, kas viņam garantē neatkarīgu statusu;

c) koordinators saskaņā ar šīs regulas noteikumiem darbojas neitrāli, nediskriminējoši un pārredzami.

[..]

5. Koordinators ir vienīgā persona, kas atbild par laika nišu sadali. Viņš piešķir laika nišas atbilstoši šīs regulas noteikumiem un rūpējas, lai ārkārtas situācijas gadījumā laika nišas varētu tikt piešķirtas arī ārpus darbalaika.

6. [..] Koordinators pārrauga aviosabiedrību veikto lidojumu atbilstību laika nišām, kas ir piešķirtas tām. Šīs atbilstības pārbaudes veic sadarbībā ar lidostas vadības dienestu un gaisa satiksmes vadības iestādēm, un tās ņem vērā laiku un citus būtiskos parametrus, kas attiecas uz konkrēto lidostu. [..]

[..]

8. Koordinators pēc pieprasījuma un saprātīgā laikā ieinteresētajām pusēm un jo īpaši koordinācijas komitejas dalībniekiem vai novērotājiem pārskatīšanai rakstiskā veidā vai jebkādā citā viegli pieejamā veidā bez maksas dara pieejamu šādu informāciju:

a) laika nišu piešķiršanas vēsturi hronoloģiskā secībā par visām aviosabiedrībām, kas izmanto šo lidostu;

b) aviosabiedrību pieprasītās laika nišas (sākotnējus pieteikumus) hronoloģiskā secībā par visām aviosabiedrībām;

c) visas piešķirtās laika nišas un vēl neizpildītos aviosabiedrību laika nišu pieprasījumus, tos uzskaitot atsevišķi un hronoloģiskā kārtībā par visām aviosabiedrībām;

d) atlikušās pieejamās laika nišas;

e) sīki izstrādātus datus par kritērijiem, ko izmanto laika nišu piešķiršanā."

5 Regulas Nr. 95/93 5. panta 1. punktā ir noteikts:

"Atbildīgā dalībvalsts nodrošina, ka koordinētajā lidostā ir izveidota koordinācijas komiteja. Viena un tā pati koordinācijas komiteja var būt nozīmēta vairākās lidostās. Šajā komitejā uzņem vismaz aviosabiedrības, kuras regulāri lieto attiecīgo(-ās) lidostu(-as), un tās pārstāvošās organizācijas, attiecīgās lidostas vadības dienestu, attiecīgās gaisa satiksmes vadības iestādes un vispārējās aviācijas pārstāvjus, kuri regulāri lieto lidostu.

[..]"

Portugāles tiesības

6 2008. gada 26. jūnija *Decreto-Lei no 109/2008* (Dekrētlikums Nr. 109/2008) (*Diário da República*, 2008. gada 26. jūnijs, 1. sērija, Nr. 122, 3965. lpp.) 1. panta 1. punktā ir noteiktas koordinētas lidostas atbilstoši Regulas Nr. 95/93 normām.

7 Šī dekrētlikuma 1. panta 2. un 4. punktā *Aeroportos de Portugal SA* (turpmāk tekstā – "*ANA*") ir noteikta par valsts koordinatoru laika nišu piešķiršanai koordinētajās lidostās. *ANA*, kas ir privāttiesību komercsabiedrība, ir arī Portugāles lidostu vadības dienests.

8 Šī paša dekrētlikuma 5. pantā "Neatkarība" ir noteikts:

"1. Pildot nacionālā laika nišu koordinatora [..] pienākumus, *ANA* [..] attiecīgi to nodalot, nodrošina, lai šī darbība būtu neatkarīga no tās veiktās lidostas vadības dienesta darbības.

2. Saskaņā ar iepriekšējā punkta noteikumiem *ANA* [..] garantē šo neatkarību vismaz funkcionālā līmenī, un tai ir atsevišķa grāmatvedība laika nišu koordinēšanas darbībām, kura ir stingri nodalīta no citu darbību grāmatvedības."

9 Dekrētlikuma Nr. 109/2008 8. pants "Kontrole un pārraudzība" ir izteikts šādi:

"1. Instituto Nacional de Aviação Civil IP [Valsts civilās aviācijas institūts, Portugāle] kontrolē un pārrauga laika nišu piešķiršanu, kā arī pārrauga to izmantošanu, ko veic aviosabiedrības.

[..]

4. Turklāt Valsts civilās aviācijas institūts nodrošina 5. pantā noteiktās neatkarības prasības un nosacījumu ievērošanu, tādēļ tas var noteikt, ka neatkarīgs auditors pārbauda finanšu plūsmas neesamību starp laika nišu koordinēšanas pakalpojuma sniegšanu un citām darbībām."

10 Šī paša dekrētlikuma 9. pantā "Pārkāpumi" ir paredzēts:

"1. Civilās aeronautikas pārkāpumu režīma, kas ir apstiprināts ar 2004. gada 9. janvāra Dekrētlikumu Nr. 10/2004, piemērošanas nolūkā ļoti smagi pārkāpumi ir šādi:

a) funkcionāla nenodalīšana, kas jāveic *ANA* [..], starp lidostas vadības [..] pakalpojumu un valsts koordinatora darbību laika nišu piešķiršanā;

b) grāmatvedības nenodalīšana, kas jāveic *ANA* [..], starp pakalpojumiem saistībā ar koordinatora darbību laika nišu piešķiršanā un citiem pakalpojumiem;

[..]."

11 Dekrētlikuma Nr. 109/2008 10. pantā par pārkāpumu izskatīšanu ir noteikts:

"1. Valsts civilās aviācijas institūta pienākums ir noteikt un izmeklēt pārkāpumu procedūras saistībā ar pārkāpumiem, kas minēti šajā dekrētlikumā, kā arī piemērot atbilstošus naudas sodus un papildsodus.

[..]"

12 Tā paša dekrētlikuma 11. pants "Maksas" ir izteikts šādi:

"1. Laika nišu piešķiršanas un koordinēšanas pakalpojumiem atlīdzībā par to izmantošanu piemēro maksu par laika nišu piešķiršanu, ko iekasē kopā ar nolaišanās un pacelšanās maksām par lidojumu, un to nosaka ar civilās aviācijas ministra rīkojumu.

[..]

3. 1. punktā minētā maksa veido *ANA* [..] ieņēmumus."

13 Attiecībā uz *ANA* atbilstoši *Resolução do Conselho de Ministros no 111-F/2012* (Ministru Padomes rezolūcija Nr. 111-F/2012) (*Diário da República*, 1. sērija, Nr. 251, 2012. gada 28. decembris) Portugāles Republika nolēma visus 100 % *ANA* pamatkapitāla, kura īpašniece tā bija, nodot *VINCI-Concessions SAS*. Pamatojoties uz šo lēmumu, 2013. gada 21. februārī *ANA* tika privatizēta.

Pirmstiesas procedūra

14 Pamatojoties uz informāciju par laika nišu piešķiršanu Portugālē esošajās lidostās, Komisija 2012. gada 30. aprīlī nosūtīja Portugāles Republikai brīdinājuma vēstuli, kurā tā norādīja, ka *ANA* iestādes iekšienē izveidotā nodaļa, lai izpildītu uzdevumus saistībā ar laika nišu piešķiršanas koordinatora pienākumiem (turpmāk tekstā – "*DCNS*"), neatbilda neatkarības prasībai, kas noteikta Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punktā.

15 Komisija arī norāda, ka, tiklīdz kā *DCNS* kļuva par *ANA* nodaļu, pazuda funkcionālais nodalījums minētās regulas 4. panta 2. punkta b) apakšpunkta izpratnē. Turklāt *DCNS* finansējums nebija piemērots, lai nodrošinātu tās neatkarību. Faktiski šādu nodalīšanu var nodrošināt tikai ar atsevišķu *DCNS* grāmatvedību un budžetu. Taču Komisija uzskata, ka *DCNS* pilnībā finansēja *ANA*, un maksa par laika nišu piešķiršanu, kas paredzēta Dekrētlikuma Nr. 109/2008 11. pantā, tā arī netika ieviesta.

16 Portugāles Republika atbildēja ar 2012. gada 19. jūlija vēstuli. Tajā tā norādīja uz Dekrētlikuma Nr. 109/2008 5. pantu, saskaņā ar kuru *ANA* nodrošina savas lidostas vadības darbības neatkarību no laika nišu piešķiršanas koordinatora pienākumiem.

17 Portugāles Republika uzskata, ka *DCNS*, lai gan tā ir *ANA* neatņemama sastāvdaļa, veic koordinatora darbību neatkarīgā veidā, jo tai ir savi cilvēkresursi un tai ir no *ANA* nošķirta grāmatvedība. Tādēļ koordinatora neatkarība esot garantēta gan funkcionālā, gan finansiālā līmenī.

18 Uzskatot, ka šāda atbilde nav apmierinoša, Komisija Portugāles Republikai 2013. gada 25. janvārī nosūtīja argumentētu atzinumu, atkārtojot iepriekš formulētos iebildumus un aicinot šo dalībvalsti iesniegt savus apsvērumus divu mēnešu laikā no šī atzinuma saņemšanas.

19 Portugāles Republika uz to atbildēja 2013. gada 27. martā, atkārtoti apstiprinot savu sākotnējo viedokli. Tomēr, atzīstot, ka pēc *ANA* privatizācijas bija jāizveido jauna vienība, kurai būtu pienākums koordinēt laika nišas, tā norādīja, ka nodrošinās, lai šāda jauna vienība tiktu izveidota. Vēlāk tā iesniedza paziņojumu kopsavilkuma veidā saistībā ar šo vienību.

20 Uzskatīdama, ka uz argumentēto atzinumu sniegtās atbildes nav apmierinošas, Komisija cēla šo prasību.

Par lietas būtību

21 Komisija norāda, ka Portugāles Republika neesot nodrošinājusi funkcionālu un finansiālu koordinatora laika nišu piešķiršanai neatkarību, pretēji tam, kas paredzēts Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punktā.

Par pirmo iebildumu saistībā ar funkcionālu koordinatora nodalīšanu no jebkuras [konkrētas] ieinteresētās puses

Lietas dalībnieku argumenti

22 Savā pirmajā iebildumā Komisija pārmet Portugāles Republikai, ka tā neesot nodrošinājusi koordinatora neatkarību, to funkcionāli nodalot no jebkuras [konkrētas] ieinteresētās puses Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta izpratnē.

23 Tā norāda, ka šī norma ir jāinterpretē plaši, ņemot vērā minētās regulas mērķi. Šajā kontekstā koordinatora neatkarība attiecas gan uz diskriminācijas aizliegumu, gan uz koordinatora objektivitāti, informācijas pārskatāmību, liberalizācijas priekšrocību nevienādas sadales un konkurences traucējumu neesamību, uz laika nišu pārvaldības efektivitāti, kā arī uz jauno uzņēmēju piekļuvi Eiropas Savienības tirgum.

24 Pēc Komisijas domām jēdziens "neatkarība" nozīmē, ka koordinatoram ir jābūt tādam statusam, kas tam ļauj veikt savu darbību pilnīgi brīvi un autonomi, bez jebkādām instrukcijām un spiediena no citiem. Faktiski, no koordinatora centrālā uzdevuma laika nišu piešķiršanā izriet, ka tikai risks, ka tas nevar rīkoties pilnībā brīvi, jau ir pietiekams, lai traucētu tā darbības neatkarīgu izpildi.

25 Komisija precizē, ka, runājot par funkcionālās nodalīšanas prasību, jēdziens "konkrētā ieinteresētā puse" Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunkta izpratnē, kurš būtu jāinterpretē plaši, nozīmē ne tikai aviosabiedrības, kuras tieši ietekmē koordinatora lēmumi, bet arī jebkuru personu, kurai var būt interese par veidu, kādā koordinators piešķir laika nišas koordinētajā lidostā. Šajā sakarā tā uzsver, ka attiecīgās lidostas vadības dienests, kuram var būt šāda interese, kas balstīta, piemēram, uz peļņu, kura gūta no laika nišu koordinatora darbības un izpaužas kā lidostas maksas, pati par sevi būtu jāuzskata par ieinteresēto pusi un nav nepieciešams pierādīt šādas intereses pastāvēšanu. Tātad koordinatoram noteikti jābūt neatkarīgam no šāda vadības dienesta.

26 Taču šajā lietā ar Dekrētlikumu Nr. 109/2008 tika ieviesta tikai vispārēja norma par koordinatora neatkarību. Komisija uzskata, ka saskaņā ar šo dekrētlikumu *ANA* pati ir koordinators un tai arī ir jānodrošina koordinatora darbības neatkarība no vadības dienesta. Šajā sakarā Komisija apgalvo, ka Portugāles Republika nevarēja precizēt, pirmkārt, kādā veidā *ANA* bija nodrošinājusi *DCNS*, kura ir *ANA* neatņemama sastāvdaļa un ar kuru tai ir kopīgs personāls un telpas, darbības neatkarību no pašas *ANA*, un, otrkārt, kādas garantijas pastāvēja šai sakarā.

27 Turklāt Komisija uzsver, ka *Código português das sociedades comerciais* (Portugāles Komerckodekss) ir paredzēts, ka tādas akciju sabiedrības kā *ANA* valde pārvalda tās darbību, kas nozīmē, ka tās nodaļas – tādas kā *DCNS* – ikgadējos ziņojumus un atskaites pārbauda šī valde, kā rezultātā *DCNS* nevar veikt savu darbību neatkarīgā un no šīs sabiedrības nodalītā veidā.

28 Portugāles Republika uzskata, ka *DCNS* atbilst Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta prasībām. Tā apgalvo, ka *ANA* kā vadības dienests netiek uzskatīta par ieinteresēto pusi, no kuras *DCNS* būtu jānodala, un ka Regulā Nr. 95/93 neesot definēts, kādā veidā būtu jākvalificē ieinteresētā puse, tādēļ katrs gadījums esot jāizvērtē atsevišķi, ko Komisija nav paredzējusi darīt.

29 Šajā lietā *ANA* kā ieinteresētā puse pieprasīja savu interešu laika nišu piešķiršanas procedūrā konkrētu tiešu vai netiešu noteikšanu un novērtējumu. Taču *ANA* – lidostas vadības dienests – tikai netieši guva labumu no laika nišu koordinēšanas un tikai tad, kad tā saņēma lidostas maksas, kuras bija atkarīgas no izmantotāju skaita. Tādēļ ir maz ticams, ka *ANA* individuāli dotu priekšroku kādam lidostas izmantotājam, ja tai no tā nav nekādas peļņas. Citādi tas būtu gadījumā, ja *ANA* piederētu aviosabiedrības kapitāla daļas, bet šajā gadījumā tā nav.

30 Pieņemot, ka *ANA* var tikt uzskatīta par ieinteresēto pusi, Portugāles Republika garantēja koordinatora neatkarību, kas paredzēta Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunktā. Šī dalībvalsts uzskata, ka ar šo tiesību normu netiekot uzlikts pienākums nodrošināt, lai koordinators būtu no lidostas vadības dienesta nodalīta juridiska persona; tajā esot vienkārši pieprasīta funkcionāla nodalīšana. *ANA* un *DCNS* esot bijušas funkcionāli nodalītas, jo *DCNS* bijusi patiesi neatkarīga tehniski, funkcionāli, organizatoriski un neatkarīga arī to darbību veikšanā, kas saistītas ar laika nišu piešķiršanu, un tādēļ, ka tās lēmumus *ANA* nekādā veidā nenovērtē vai neapstiprina.

Tiesas vērtējums

31 Saskaņā ar Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunkta pirmo teikumu attiecīgā dalībvalsts "nodrošina koordinatora neatkarību, funkcionāli nodalot koordinatoru no jebkuras konkrētas ieinteresētās puses".

32 Tomēr pirmā iebilduma ietvaros ir jāpārbauda, vai *ANA* kā lidostas vadības dienests ir jāuzskata par "ieinteresēto pusi" šīs normas izpratnē, un, ja tas tā ir, vai Portugāles Republika ir paredzējusi nepieciešamās garantijas, lai nodrošinātu funkcionālu koordinatora nodalīšanu no šīs ieinteresētās puses.

33 Vispirms ir jānorāda, ka Regulā Nr. 95/93 nav jēdziena koordinatora "funkcionāla nodalīšana", nedz arī jēdziena "ieinteresētā puse" – no kuras tas būtu jānodala – definīciju. Lai noteiktu šo jēdzienu apjomu, vispirms ir jāņem vērā ne tikai Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunkta pirmā teikuma teksts un koordinatora neatkarības no jebkuras ieinteresētās personas mērķis šīs normas izpratnē, bet arī prasības, kas paredzētas šīs regulas 4. panta 2. punkta c) apakšpunktā. Faktiski šajā normā ir precizēts, ka "koordinators saskaņā ar šīs regulas noteikumiem darbojas neitrāli, nediskriminējoši un pārredzami", tātad šīs trīs sastāvdaļas veido koordinatora funkciju neatkarīgo raksturu.

34 Pirmkārt, runājot par koordinatora neitralitāti, no Regulas Nr. 95/93 preambulas piektā apsvēruma izriet, ka tai ir jābūt "neapšaubāmai". Nav strīda par to, ka šāda prasība ir jānodrošina attiecībā pret jebkuru ieinteresēto pusi.

35 Otrkārt, jānorāda, ka saskaņā ar Regulas Nr. 95/93 preambulas sesto apsvērumu informācijas pārskatāmība "ir objektīvas laika logu [nišu] piešķiršanas procedūras nodrošināšanas būtisks elements".

36 Treškārt, lai ļautu koordinatoram efektīvi sasniegt Regulas Nr. 95/93 mērķus, laika nišu piešķiršanas procedūras objektivitāte prasa, lai visi uzdevumi, kuri noteikti šajā regulā, tiktu izpildīti bez jebkāda spiediena.

37 Funkcionāla pieeja koordinatora neatkarībai tātad ir arī raksturojama ar pienākumu objektīvi un pārskatāmi piešķirt laika nišas katram pieteicējam, kas iesniedzis pieprasījumu piešķirt šādas nišas.

38 Runājot par jēdzienu "ieinteresētā puse", Komisija apstiprina, ka šim jēdzienam jāpiešķir plašs apjoms tādā veidā, lai tas aptvertu konkrētu personu loku, tostarp lidostas vadības dienestu.

39 Savukārt Portugāles Republika apgalvo, ka ieinteresētās personas kvalifikācija ir jānovērtē katrā atsevišķā gadījumā, pamatojoties uz konkrētu pārbaudi, tādējādi Komisijai esot jāpierāda, ka šajā lietā vadības dienestam ir interese laika nišu piešķiršanā.

40 Taču šis pēdējais arguments uzreiz ir jānoraida. Faktiski, ņemot vērā Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunkta pirmā teikuma mērķi garantēt neapšaubāmu koordinatora neitralitāti, jākonstatē, ka šī norma izslēdz jebkādu risku, ka šī persona varētu nepildīt savus pienākumus neatkarīgā veidā.

41 Šādos apstākļos jākonstatē, ka ar jēdzienu "ieinteresētā puse" jāsaprot jebkura vienība, kuras intereses laika nišu piešķiršana varētu ietekmēt. Kā norāda Komisija, šāds gadījums ir ar lidostu vadības dienestiem.

42 Pirmkārt, no Regulas Nr. 95/93 4. panta 1. punkta, kā arī lasot kopā šīs regulas 4. panta 8. punktu un 5. panta 1. punktu, izriet, ka lidostu vadības dienesti, tāpat kā aviosabiedrības, ir iekļautas to vienību lokā, ar kurām jākonsultējas pirms koordinatora iecelšanas un kuras jāinformē arī par pieprasītajām laika nišām, kas jau piešķirtas un kas vēl ir pieejamas. Šis apstāklis apstiprina, ka Regula Nr. 95/93 ir balstīta uz premisu, saskaņā ar kuru lidostas vadības dienesta intereses var tikt skartas, piešķirot laika nišas, par kurām koordinators ir atbildīgs.

43 Otrkārt, kā arī norāda Komisija, lidostas vadības dienestam var būt interese tajā, ka laika nišas tiek piešķirtas konkrētai aviosabiedrībai, pat ja tā tieši vai netieši nepiedalās tās kapitālā; šāda interese var izrietēt, piemēram, no telpu īres līguma lidostā, kas noslēgts starp konkrētu aviosabiedrību un vadības dienestu, vai no šī dienesta vēlmes, lai lidosta kļūtu par konkrētas aviosabiedrības vadošo lidostu.

44 Līdz ar to ir jākonstatē, ka *ANA* kā lidostas vadības dienests Portugālē ir jāuzskata par "ieinteresēto pusi" Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunkta nozīmē.

45 Ņemot vērā šo konstatējumu, jāpārbauda, vai Dekrētlikumā Nr. 109/2008 ir juridiski pietiekami noteiktas garantijas, kas var nodrošināt koordinatora funkcionālu nodalīšanu šīs normas izpratnē.

46 Jānorāda, ka saskaņā ar Dekrētlikumu Nr. 109/2008 *ANA* ir jāveic gan koordinatora, gan lidostas vadības dienesta pienākumi, kas atbilstoši šī dekrētlikuma 5. panta 1. un 2. punktam nodrošina, ka šī koordinatora darbība ir neatkarīga no viņa lidostas vadības darbības, atbilstoši tās nodalot, un ka tā ir arī *ANA*, kas nodrošina šo neatkarību, vismaz funkcionālā līmenī. Turklāt ar šī dekrētlikuma 8. pantu tiek iedibināta laika nišu piešķiršanas kontroles un pārraudzības iestāde, un 9. un 10. pantā ir definēti smagi pārkāpumi, kā arī veids, kādā minētajai iestādei jāizskata šie pārkāpumi.

47 Taču jākonstatē, ka, tā kā aplūkojamajā Portugāles regulējumā paredzētās garantijas ir ļoti nenoteiktas, tās nav pietiekamas, lai efektīvi nodrošinātu funkcionālo nošķirtību, kāda prasīta Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunktā. Faktiski šajā regulējumā *ANA* tiek pašai noteikts ierobežot savu darbību, šajā sakarā nenosakot tai adekvātas un precīzas robežas.

48 Pat pieņemot, ka patiešām, kā norāda Portugāles Republika, no *ANA* puses nekad nav bijis nekāda praktiska spiediena un ka Valsts civilās aviācijas institūts kā civilās aviācijas nozares regulators Portugālē nekad nav saņēmis nevienu sūdzību par koordinatora darbību, šādi faktu apgalvojumi nav efektīvi, runājot par to, vai Portugāles Republika ir paredzējusi nepieciešamos tiesību noteikumus, lai nodrošinātu koordinatora neatkarību no jebkuras ieinteresētās puses.

49 Līdz ar to, tā kā Dekrētlikumā Nr. 109/2008 nav paredzētas pietiekami konkrētas tiesību normas, lai nodrošinātu "koordinatora neatkarību, to funkcionāli nodalot no jebkuras ieinteresētās puses" Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunkta izpratnē, Komisijas pirmais iebildums ir jāuzskata par pamatotu.

Par otro iebildumu saistībā ar koordinatora finansēšanas sistēmu

Lietas dalībnieku argumenti

50 Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunktā tiek pieprasīts, lai koordinatora darbības finansēšanas sistēma būtu tāda, kas garantē tā neatkarību. Tas nozīmē, pēc Komisijas ieskata, ka koordinatoram ir jābūt atsevišķai grāmatvedībai un atsevišķam budžetam un it īpaši tā darbību finansēšana nevar būt atkarīga ne no vienas ieinteresētās puses vai pusēm, šajā gadījumā, no lidostas vadības dienesta. Taču šajā lietā koordinatora finansējums ir tieši atkarīgs no šīs iestādes un tā budžetu apstiprina pēdējā minētā. Turklāt, pat ja koordinators veido īpašu izmaksu centru, visus izdevumus sedz vadības iestāde, kas neļauj secināt, ka koordinatora finansēšanas sistēma būtu neatkarīga no šīs iestādes.

51 Portugāles Republika uzskata, ka finansēšanas sistēma, kurā tiek garantēta koordinatora neatkarība, kāda paredzēta Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunktā, ir tikai vienkāršs rādītājs, kurš ļauj izmērīt koordinatora neatkarības līmeni, un nevis būtiska juridiska prasība. Tātad tas, ka nav ieviesta laika nišu piešķiršanas maksa, neļauj secināt, ka *DCNS* nav neatkarīga.

52 Portugāles Republika apgalvo, ka šajā lietā pastāv stingrs nodalījums starp *DCNS* darbību un *ANA* darbību, jo *DCNS* ir īpašu izmaksu centrs.

Tiesas vērtējums

53 Saskaņā ar Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunkta otro teikumu "koordinatoru darbību finansēšanas sistēma ir tāda, kas viņam garantē neatkarīgu statusu".

54 Šajā gadījumā *ANA* ir ieinteresētā puse, kā tas izriet no šī sprieduma 44. punkta. Tātad *DCNS* noteikti ir jābūt pašai savai budžeta grāmatvedībai un saviem finanšu resursiem, lai garantētu, ka tā izpilda koordinatora funkcijas atbilstoši Regulai Nr. 95/93 ārpus jebkādas ietekmes no *ANA*.

55 Taču šajā lietā trūkst tieši finansēšanas mehānisma ar pašu resursu izmantošanu. Faktiski nav strīda par to, ka Portugāles tiesību aktos nav paredzēts šāds mehānisms un ka *DCNS* saņem resursus tikai no *ANA*.

56 Turklāt, Portugāles Republika neapstrīd, ka funkcionēšanai nepieciešamā budžeta un koordinatora ikgadējās finanšu atskaites ietilpst *ANA* administrācijas izņēmuma kompetencē.

57 Kas attiecas uz Portugāles Republikas argumentu, ka *DCNS* ir īpašs izmaksu centrs, tas vien nevar ietekmēt secinājumu, ka koordinatoru pilnībā finansē ieinteresētā puse, šajā lietā – *ANA*. Līdz ar to koordinatora darbības finansēšanas sistēma nav tāda, kas garantētu tā neatkarību, kura prasīta Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunkta otrajā teikumā.

58 Šajos apstākļos otrais Komisijas iebildums ir jāuzskata par pamatotu.

Par Portugāles Republikas pakārtotajiem prasījumiem

59 Pakārtoti Portugāles Republika lūdz Tiesu atzīt, pirmkārt, ka "Portugālē pašreizējais koordinators nodrošina, ka tiek ievērota prasība par funkcionālo neatkarību, kas paredzēta Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunktā", un, otrkārt, ka "Portugāles Republika ir izpildījusi savus pienākumus saskaņā ar Regulu Nr. 95/93".

60 Kas attiecas uz šiem prasījumiem, jākonstatē, ka, skatot prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi, Tiesai ir kompetence izskatīt tikai to prasījumu, ko Komisija ir iesniegusi. Līdz ar to šie prasījumi ir jānoraida kā nepieņemami.

61 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, jākonstatē, ka, nenodrošinot laika nišu koordinatora neatkarību, to funkcionāli nodalot no jebkuras ieinteresētās puses, un nenodrošinot, ka koordinatora darbības finansēšanas sistēma ir tāda, kas garantē tā neatkarību, Portugāles Republika nav izpildījusi savus pienākumus saskaņā ar Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punktu.

Par tiesāšanās izdevumiem

62 Atbilstoši Tiesas Reglamenta 138. panta 1. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piesprież atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir prasījusi piespriest Portugāles Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā ir atzīta šīs pēdējās pienākumu neizpilde, tai jāpiesprież atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (piektā palāta) nosprież:

1) nenodrošinot laika nišu koordinatora neatkarību, to funkcionāli nodalot no jebkuras ieinteresētās puses, un nenodrošinot, ka koordinatora darbību finansēšanas sistēma ir tāda, kas garantē tā neatkarību, Portugāles Republika nav izpildījusi savus pienākumus saskaņā ar Padomes 1993. gada 18. janvāra Regulas (EEK) Nr. 95/93 par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz laika nišu piešķiršanu Kopienas lidostās 4. panta 2. punktu, kas grozīta ar 2009. gada 18. jūnija Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 545/2009;

2) Portugāles Republika atlīdzina tiesāšanās izdevumus.

[Paraksti]